

KARLO DŽEBA

KARLO DŽEBA

Ljubuški

Studen 2005.

Razgovor je snimljen, snimka se vode pod oznakom

kadzeba

23,7 MB

trajanje: 01:14:15

Razgovor je vođen u Mostaru

KARLO DŽEBA

Evo ga, uključeni smo. Ja ću vas moliti, na početku snimke, da mi se predstavite, znači, vaše ime i prezime, datum i mjesto rođenja, prebivalište, zanimanje.

Karlo Džeba, iz Mostara, rođen 13.07.1960. godine. Živim u Mostaru, po zanimanju profesor.

Profesor čega ?

Tjelesnog.

Profesor tjelesnog.

Da.

U srednjoj školi ?

Ne radim, ne radim sad taj posao, ali sam po zanimanju to.

Dobro. Gospodine Karlo, recite mi kako je za vas počeo rat? Gdje ste bili ?

Rat je za mene počeo onog dana kada je počelo granatiranje Mostara, kada su došli rezervisti prije toga i kada je Mostar počeo da bude izvrnut granatiranjem i dolaskom na ove prostore srpsko – crnogorske vojske. Tada smo se mi, bar na dijelu gdje sam ja živio, a to je bila Cernica – to je centralni dio grada u to vrijeme, uz Neretvu, uz desnu obalu Neretve, tada smo se samoorganizirali i krenuli u stvaranje jedne vojne formacije, ako se može reći vojne formacije.

Jedne formacije koja je bila spremna da se obrani od toga. To je bio početak 4. mjeseca 1992. godine. Tada smo krenuli. Jako mali broj ljudi, sastavljeni, prije svega, ta postrojba od Hrvata i Muslimana i nešto Srba koji su ostali na tom prostoru. I to je bilo na dragovoljnoj osnovi, nije bilo ništa prisilno, nasilno, nego čisto bilo na dragovoljnoj osnovi i onda smo krenuli sa tim neakvim učenjem stvaranja vojne formacije.

I ostajete u toj postrojbi do kraja rata ?

Postrojba ta je bila u početku, kako se tada zvala, evo ja sada te datume ne mogu pamtiti, ali bila je nešto „Obrana grada“, pa je TO bila, sada ne znam taj raspored točno kad je do kada tko bio. Uglavnom, ona je bila locirana na tom dijelu gdje su pretežno živjeli Hrvati i Muslimani, to je bilo uz obalu. U tom području i bila je čisto, da ovako kažem, na tom dijelu grada postrojba. Poslije se, sada ja to ne mogu reći jer ne znam, na temelju kojih dogovora i pregovora, tu se osnovao Mostarski bataljun...

Iz te postrojbe ?

Ta postrojba je bila sastavni dio tog bataljuna. Mostarski bataljun je bio u nekoliko tih gradskih područja, većinom uz Neretvu: Luka, Mahala, Cernica, Šantićeva bivša ulica - i od tih postrojbi neakvih individualnih sastavljen je Mostarski bataljun. Ne znam temeljem kojeg dogovora i pregovora, to nisam ni mogao znati jer praktično nisam bio u to vrijeme vezan za politiku, ni za ta politička zbivanja. Bilo nam je jedino da taj dio osiguramo, da zaštitimo stanovništvo u tom dijelu od daljnjeg prodora vojske JNA i paravojske. Ja sam bio i zapovjednik ove postrojbe u Cernici koja je bila u sastavu, satnija ili četa, kako se... bataljun je formacijski bojna, onda dole ispod idu satnije, odnosno

čete. Ja sam bio zapovjednik te postrojbe i ja sam bio izabran od ljudi iz tog dijela grada za zapovjednika. Znači, nije došlo dirigirano da će biti netko, nego jednostavno u tom samookupljanju i nekakvoj samoorganizaciji bez nekakvih velikih političkih mudrovanja ljudi su iz tog dijela grada mene na to mjesto isturili. Što kažu, ničim izabran, je li. E, to je tako bilo. Spisak te postrojbe ja mislim da mogu naći. Uostalom, to sam malo prije i govorio i to možemo i slijedeći put kada se budemo vidjeli da vam dostavim. U njemu je bilo kada je tko pristupio, kada je tko napustio, kada je tko ranjen, kada je tko poginuo, znači, jedna ovako dosta korektna dokumentacija iz tog vremena. Mostarski bataljun, tada je mislim bio Suad Ćupina zapovjednik. Vjerojatno se poklapa sa tim vašim informacijama. Jako slabo sam ga viđao, jako, jer taj dio grada je bio izvrnut strašnom granatiranju, praktično je bio prva crta, prva crta je jedno vrijeme bila i na lijevoj obali, borba dok nije pala lijeva obala, tako da smo onda mi praktično postali... Neretva je bila granica, mi smo bili prvi na Neretvi i bili smo izvrnuti i granatiranju, i topništvu, i jako puno je bilo snajpera i svih ostalih oružja na tom dijelu. Tako da je zapovjedništvo slabo dolazilo, tako da sam Ćupinu viđao u to vrijeme jako, jako rijetko. Poslije češće, ali tada jako, jako rijetko. Tako da je nekako palo malo više na nas da mi izlazimo odozdo, da idemo po oružje, da se snalazimo - ili po opremu, i po hranu, pa da dole sami donosimo, nije nam nitko puno logistike slao, nego smo išli po nju.

Recite mi koliko dugo ostajete u Mostarskom bataljunu ?

Negdje do poslije oslobađanja Mostara - to je bilo 6.mjesec, do 7. mjeseca 1992. Znači, od 4. mjeseca do... ja ne znam točno formiranje bataljuna, ali naša postrojba se u 4. mjesecu 1992. formirala.

A nakon toga?

Ipito =

Nakon toga ostajem tu do 7. mjeseca iste godine. Poslije prelazim u zonu Jugoistočna Hercegovina i poslije u MUP.

I onda ostajete...

I dalje ostajem u MUP – u do kraja rata.

Možemo li se sada malo vratiti na sam početak ratnih događanja? Kažete, napadom četnika počinje organizacija otpora; zajedno se u postrojbi organiziraju Hrvati, Muslimani i Srbi koji su...

... koji su ostali. Jako malo, ali bilo je par njih.

Prema vašim sjećanjima na taj period - koji su bili najveći problemi s kojima ste se tada susretali, i kako ste ih rješavali ?

Problemi su bili – evo, to smo i spomenuli - jako veliko granatiranje tog dijela grada. Problemi su bili logistički, vezano za naoružanje u početku, pošto je bio sami početak to je bio jedan evidentan problem, nismo imali svi ni puške, ustvari bilo je jako malo, pa smo se onda mijenjali tko je kada išao na smjenu ili na neki zadatak onda je zaduživao tu pušku dok se ne vrati, pa ju je netko drugi preuzimao i tako. To su te početne nekakve, početna dešavanja i početni problemi. Granatiranje je bilo najveći problem, jako puno civila je poginulo u tom dijelu grada, jer su kuće trošne...

Na koji dio grada mislite ?

Ja mislim na ovaj dio gdje sam ja bio, samo o tome mogu govoriti...

Cernica ?

Jeste, Cernica. Tako je. Jer sam proveo taj dio tu i za druge dijelove grada mogu reći što sam možda čuo, ali... Cernica je bila jako srušena, jako puno civila što je ostalo dosta ih je nastradalo, pa su se poslije ljudi izvukli, civili, tako da smo ostali samo mi dolje. Možda je bitno spomenuti 10.05., mislim da je bio 10.05., a to se da provjeriti...

1992. ?

1992., iste godine, tako je. ...da je pala lijeva obala. Pala je lijeva obala i tada je već došlo do smjene u Mostarskom bataljunu. Više nije bio zapovjednik Suad Ćupina, nego Arif Pašalić. On je već prije tog datuma bio. E, sad točna njihova primopredaja, to vam ne mogu reći, ali između 4. mjeseca i 10.05. je bila. Tada je lijeva obala pala kompletna. Tada me je zvao Arif da pomognem prevesti civile, jer je jako puno na lijevoj obali ostalo civila bilo, i vojske ranjene, jednostavno vojske koja se povlačila, jer jedan dio je ranjen, jedan dio je bio zdrave, ali koji se nisu mogli oduprijeti. Tako da smo mi uz par gumenih čamaca koje smo našli prebacili kompletan dio zaostale vojske, civila i ranjenika sa lijeve obale na desnu obalu. To je bilo na prostoru poviše mosta na Musali, tadašnji kako se zvao Titov most. Na Musali ispod hotela „Neretva“. Tada je hotel bio gorio, do njega je tada bila Titova vila - to je nastavak hotela, gorjelo je i jedno i drugo. Neretva je bila, brana je bila puštena, Nereteva je bila od brda do brda, kako imamo mi običaj reći. Titov most je stajao, ali oni nisu mogli prijeći preko Titovog mosta, jer je snajper pokrivao Titov most. U to vrijeme je jedna žena mrtva ležala nekoliko dana na tom mostu. Tako da oni nisu smjeli prijeći

Karlo Džeba

preko mosta, jer bi dobrim dijelom izginuli i onda me je Arif zvao da organiziram prijevoz, ako je moguće, jer su bili uvjeti jako teški. Tada smo sišli na Neretvu, 10 – ak nas je bilo, ja i još dvojica kolega mojih smo preveslali jako teško na suprotnu obalu i prebacili ostatak vojske, civila – žene i djeca većinom su civili bili, i ranjenike na desnu obalu. To je trajalo možda negdje od 9, 10 sati na večer do ujutro do 3 sata, to prebacivanje. Tada smo, znači, kompletno evakuirali ostatak ljudi na lijevoj obali kada je pala lijeva obala, taj dan.

Je li vaša skupina bila jedina skupina koja je to radila, ili je bilo još grupa ?

Jedina skupina koja je to radila je bila moja skupina. Drugi to nitko nije.

Vi jedini ?

Jedini smo mi izvukli tada ostatak civila, ranjenih i ostalih boraca sa lijeve na desnu obalu.

Znate li otprilike broj koliko je ljudi tada... ?

Pa, bilo je, bilo je stotine ljudi. Sada ne mogu reći koliko, ali bilo je preko 100, 150 ljudi sigurno. Je li bilo 200, ne mogu reći, ali bilo je jako puno. Jako puno, s tim što je to dugo trajalo, može se vidjeti iz satnice, ako smo od 9, 10 sati na večer ujutro do 3, a u svaki čamac, čamac s kojim smo prebacivali to su bili oni gumeni žuti čamci Maestralovi, je moglo stati negdje 4, 5 ljudi. Onda možete misliti koliko puta je išao taj čamac.

Jeste li bili pod vatrom ?

Aljoša

Nismo bili pod vatrom, ali smo bili osvijetljeni kao da je bilo podne, jer je gorio hotel „Neretva“ i Titova vila su gorjeli, a mi smo bili dole u koritu, tako da nas nisu vidjeli, vjerojatno ako su bili na brdima, jer smo bili dole ispod, ali je bilo kao dan, vidjelo se kao dan, to je bilo buke, hotel je gorio, a to je bilo u neposrednoj blizini, 10 – ak, 15 metara od hotela.

Ti ljudi koje ste vi izvlačili tada su bili iz kojih sela, iz kojih mjesta ?

Oni su bili pretežno iz Mostara, sa lijeve obale. Pretežno iz Mostara, znači, ljudi...

Nije bilo onih koji su došli iz drugih sela, okolnih ?

Nije, nije. Možda je bilo nešto neznatan broj, ali većinom su to bili ljudi iz Mostara i tada je - možda će vam biti to bitno, Faruk Ćupina, koji je bio odvjetnik u Mostaru, i dan danas je odvjetnik, brat Sude Ćupine, ovoga Suada, kada sam prešao na lijevu obalu uz jako veliki probleme, jer je ogromna Neretva bila, vezali smo konop za desnu stranu, pa smo preveslali tamo, pa smo njima dali svoj konop da nas privuku i to je bio sistem prebacivanja konopima. Nije se više veslalo, bitno je prvi put bilo preveslati, kasnije smo se konopima provlačili s jedne na drugu stranu, kao skela, recimo, onaj sistem. Kada sam prešao tamo on je prvi htio sjesti u čamac da se spasi, kaže: „Ja sam zapovjednik Carine, evo ja ću prvi !“. Nisam mu ja dao da pređe, jer kao zapovjednik trebao je ići zadnji, a ne prvi. Kada sva vojska pređe i civili. Onda sam ja prebacio, prva grupa koja je sa mnom prešla je bila 4 ranjenika i tada sam još 2 ture ja osobno prebacio, a poslije su onda ovi drugi to radili. Većinom su bili iz Mostara...

Kada je prešao gospodin Faruk Ćupina ?

On je kasnije kada ja nisam, prve 3, 4 ture sam ja prebacio osobno, onda kasnije su to uradili drugi, vidjeli su kako to treba ići i onda je on kada nije mene bilo uskočio u sljedećoj, u prvoj na kojoj ja nisam bio i pobjegao je. I više ga nisam ni vidio dugo. Poslije sam ga vidio u stožeru, dijelio je benzin, nešto je radio u logistiki, ne znam što. Naravno, u logistiki HVO – a.

Koji je bio nacionalni sastav ljudi koje ste vi tada spašavali ?

Pa većinom su bili Muslimani.

Većinom ?

Većinom su bili Muslimani. Mene je iznenadio broj ljudi koji je ostao, civila na toj lijevoj obali, nisam vjerovao, mislio sam da je tamo samo vojska. Ali ne, bilo je, bilo je nešto i civila, bilo je jako puno djece. Djece i... Tako da smo tu noć, nitko nije nastradao od tih ljudi, sve smo evakuirali, sve smo prebacili, nitko nije upao u Neretvu, nitko nije tu podlegao, nitko nije nastradao od granatiranja.

Vi ste to maksimalno dobro odradili u tim uvjetima...

Mi smo odradili posao izvanredno, jer toliki broj ljudi prebaciti za jednu noć u gumenom čamcu na tako primitivan način, ako pod Neretvom, kako je bila u to vrijeme puštena brana, jako velika, jako nezgodna, jako smo dobro to odradili.

Je li gospodin Arif Pašalić bio zadovoljan obavljenim poslom?

Pa, gledajte, ja nisam siguran da je on bio nešto...

On vas je bio nazvao, je li tako ?

On je tražio od mene da ja to uradim, da što mognem uradim, naravno, mislim da nitko tada u tom vremenu nije ni očekivao nekakve rezultate koji će biti 100 % učinkoviti ili koji će dati... eto, mi smo imali sreću da smo to uradili na takav način da smo baš sve, baš sve prebacili i da nitko nije nastradao. Znači, to je bilo puno više od očekivanog. Tu noć sam došao negdje poslije toga, oko 3 sata, to je već bilo jutro, dok sam se presvukao i tako, možda je bilo i 4 sata u zoru. Otišao sam do Arifa i on je tada bio na vezi, a u sobi gdje su bili, gdje je on bio na vezi tu su spavali mislim, mislim, nisam siguran, za dvojicu sam siguran, za trećeg nisam, bio je Suda Ćupina, bio je Šemsudin Hasić i jedan Kemo, Kemal, ne mogu se sjetiti prezimena, on je bio časnik bivše JNA, vozio je helikopter, tako pošto je i Arif bio vezano za zrakoplove onda su se poznavali iz tog vremena; i Šemsudin je isto bio na helikopterima. Tako pošto je Arif Pašalić bio zamjenik zapovjednika prije rata aerodroma vojnog, onda je on njih poznavao, svi su bili zrakoplovci, pa ih je dobro...

Znači, dolazite kod Arifa i nalazite Ćupinu, Hasića i...

I Kemu, Malog, Mali, tako, bio je mlađi pa su ga zvali tako. Oni spavaju, Arif je bio na vezi, ne znam s kim. Kada sam ja ušao kod njega prestao je razgovarati na vezu, ne znam s kime je razgovarao, bio je na radio stanici, vezi. Ova trojica su spavala.

Šta je rekao...

KARLO DŽEBA

Tako da mi je bilo nejasno da tako bitan događaj, da tako bitan događaj da ljudi mogu spavati, a spašavaju se stotine civila i vojske.

Ta grupa s kojom ste vi išli, koja je sa vama išla, koja je tu noć prebacivala ljude su bili...

Bili su isključivo moji, iz moje postrojbe. Iz Cernice su bili isključivo ljudi, vojska moja.

To su bili Hrvati i Muslimani ?

To su bili Hrvati i Muslimani, većinom. Taj dio grada i jeste pretežno bio, većina su bili Muslimani, živjeli u tom dijelu grada, onda Hrvati i nešto Srba je bilo.

I toj grupi koja je zapravo išla tada bilo je miješano, je li tako ? To su bili zajednički... ?

Pa, bilo je, pa kako da ne, bilo je miješano. Kao što je postrojba i bila tako je bilo i sastav svega toga. Sada imena, možda petorice se mogu sjetiti, koji su učestvovali tu sa mnom, ali ostatak ne. Možda kada bih se prisjetio. Zaimović je sa mnom bio i Humo mlađi...

Zaimović ?

Zaimović Esmir i Humo Mirza, oni su sa mnom tada u čamcu bili.

Humo Mirza ?

Humo Mirza, on je poginuo poslije. Oni su sa mnom bili kada smo preveslali nakon dosta pokušaja. Bilo je jako teško, teško se prešlo na lijevu obalu, ali su oni bili tada sa mnom u čamcu, oni su sa mnom bili u čamcu kada smo prešli na lijevu obalu gdje su bili civili i ranjenici. To je ta grupa.

Dobro, šta se dalje događa nakon tog izvlačenja ?

Nakon toga pada lijeva obala. Tu noć isto smo i ovu ženu što je bila mrtva na mostu, i nju smo prenijeli. Jako teško, nekim konopima, improvizirano, jer je ona bila na sred mosta, teško do nje doći, most je bio pokriven snajperom, ali i nju smo, hajde kada smo sve, kada nas je dobro pošlo, onda smo i nju izvukli. Ona je bila nekoliko dana mrtva na mostu i onda smo...

Ona je od snajpera poginula ?

Ona je poginula od snajpera kada je kao civil pokušala prijeći sa lijeve na desnu obalu i to je bio povod ovim drugima da ne idu preko mosta, nego da traže alternativu. I tako da smo i nju mrtvu, ne znam ime, mogu možda i saznati, ali ovi drugi možda znaju koji su bili tu. Neće biti teško ime joj saznati. Možda nekom drugom prilikom. Tako da je lijeva obala tada pala i crta razgraničenja je bila jednostavno Neretva. Oni su bili sa lijeve strane, mi smo bili sa desne strane i onda je ta moja, taj moj djelokrug ili mjesto moje gdje sam bio lociran Cernica bilo izravno na prvoj crti. I onda je još žešće bilo. Do tada je bilo granatiranje svega, onda je bilo još više toga, jer smo praktično bili izvrgnuti svakodnevno, od snajpera, od granata, jako puno granata je bilo, po nekoliko stotina je bilo. Već smo tada izvukli civile tako da je bilo manje žrtava, civilnih. E, to vam je to, sada...

Džeba

Kakva je u to vrijeme situacija u gradu? Dolaze li izbjeglice, kako se rješava problem izbjeglica...?

Izbjeglice su...

Kakvo je stanje reda u gradu ?

Ja ne mogu o gradu govoriti, jer je grad bio iza mene. Taj dio grada koji sam ja kontrolirao, tu ulicu, taj kvart je se pretvorio u prvu crtu. Taj centralni dio, prije rata centralni dio više nije bio centralni, nego je bio prva crta, a grad je ovaj ostao iza mene i tu se živjelo. E, sada, kako se živjelo to ja teško mogu znati, jer većinom sam ja bio dole, slao sam ljude po logistiku, nekada odem i ja, ali sam provodio najviše vremena na tom dijelu, gdje su mi dolazili u ispomoć nekada, zavisno od njihovog rasporeda koji su imali, 3. bojna, 3. bojna je dolazila, mijenjale su se satnije kod njih po njihovom rasporedu, sad točne ne znam raspored, ali su dolazili tu meni na ispomoć jer je meni bilo, ja sam imao jedan broj ljudi koji nije mogao pokrivati kompletno taj dio, jer je bio jako velik, područje jako veliko, a nisam imao baš toliko vojske, pa su mi oni dolazili često u ispomoć. Tako da izbjeglice tada nisu dolazile jer nisu mogle doći, nisu mogli, jer bilo bi ludost doći, to je bila prva crta, je li. Ali, izbjeglice su tek poslije kada se oslobodila lijeva obala, tamo 12. na 13.06., mislim da je to tada bilo, tada kada se uspostavila crta na Podveležju, kada smo prešli na lijevu obalu pa onda na Podveležje - tada su već izbjeglice dolazile iz Gacka, Nevesinja, Muslimani pretežno. Znači, negdje u 6. mjesecu, 7. - i oni su dolazili u dosta velikom broju, i tada sam ih vidio jako puno. Prije toga dok je bila crta na Neretvi tada nije, nisu mogli doći, jer tamo su bili četnici, nisu imali kuda. E, sada dolazi do rušenja Titovog mosta, mosta na Musali poslije toga, tako da praktično je ta

linija koja je bila na Neretvi, ali eto bio je most, pa se opet nekako možda nadalo da bi se moglo tamo prijeći mostom i tako. Onda, evo točan datum rušenja mosta ne znam, ali to ima, nije to problem naći, tada jednostavno prestaje sva moguća komunikacija mostovima, jer mostova više nema. Ima taj Stari most, koji je bio izrešetan dole, koji nije bio za, bio je pješački, nije bio za prijelaz auta, tako da praktično taj most na Musali koji je pao poslije toga je prekinuo svaku iluziju da ti možeš nešto preko mostova tamo uraditi i organizirati nekakav, nekakvo oslobađanje lijeve obale preko mostova. Tada, tada se ta crta betonira na Neretvi na jedno vrijeme i onda prepucavanje preko vode. S jedne na drugu stranu.

Recite mi kako se, kako ste vi u to vrijeme rješavali logističke potrebe ?

Logistika je dolazila pretežno na način da smo mi išli po nju. Najviše se išlo, sjećam se dobro i prve puške, išlo se u Cim gore u magazin.

Gdje ?

U Cim, u Cim. Gore u magazin, gdje je bilo sjedište logistike, gdje je bio Dika Slezak i ovi naši gdje su bili. Prve puške sam gore i uzeo i sve ostalo i krenuli odatle. Poslije je napravljen nekakav dogovor da jedan dio, vjerojatno te centralne logistike ide po bojnama, tako da je u toj raspodjeli dolazilo i do sjedišta bataljuna, gdje su naši logističari onda išli po to i donosili nama dolje na prvu crtu.

Dobro. Cijelo vrijeme o kojem govorimo zajedno se Hrvati i Muslimani bore protiv četnika?

Tako je.

Postoje li naznake kakve - i ako postoje kakve su one, na koji način se manifestiraju - nekakvih napetosti i onoga što će se dalje događati između Hrvata i Muslimana?

U mojoj postrojbi toga nije bilo. U mojoj postrojbi. Moja postrojba je, mislim, evo, većinom su bili Muslimani, ali su jako poštovali sve moje zapovijedi i nisu uopće reagirali na bilo što kontra mene što sam ja govorio. Jako su bili u to vrijeme, kao pravi vojnici. Slušali su što im se kaže. I to uopće nije bilo sporno iz razloga što uvijek kada se nešto radilo, ili se išlo negdje u akciju, ili bilo što drugo, ja sam išao prvi. Tako da nije bilo razloga da kažu: „Evo nećemo mi ići zato što ti nas guraš negdje...“, nego sam išao ja, pa su oni išli za mnom, pa su oni vidjeli da ako ja idem prvi da nema razloga da ne idu i oni, od samog tog spašavanja civila, pa do oslobađanja grada u 6. mjesecu, kada je Mostar bio oslobođen. Tako da ja nisam imao tih problema u to vrijeme nikakvih. Nikakvih.

Nije bilo tenzija?

Ne, ne. Kod mene ne. Ali vjerojatno pošto je kasnije se vidjelo koji je cilj bio i skupa sve šta se u kojem pravcu išlo, vjerojatno je bilo određenih ljudi koji su pokušavali možda nametnuti mišljenje od toga da treba formirati Armiju, a ne da bude bataljun u sastavu HVO – a - što je poslije, kasnije i vrijeme pokazalo da je to bio cilj. Ali to vrijeme kada sam ja bio, prema meni su izvršili sve zapovijedi koje sam ja rekao. Ako možemo reći zapovijedi, jer to je bila više postrojba skupljena sa ulice, većinom su bili ljudi koji su živjeli u tom kvartu, većinom. Dok nije oslobođen Mostar, onda su mi pristupili i ovi drugi, iz drugih postrojba...

Mijenja li se tada nešto u postrojbi ?

Ne, ne. Dok sam ja bio, dok sam ja bio oni su bili svi, svi vojnici, sada govorim i Hrvati i Muslimani i ostatak Srba jako, jako disciplinirani.

Recite mi, prilikom oslobađanja grada - gdje ste bili vi, vaša ekipa, što ste radili, koji su bili vaši zadaci ?

Ja sam taj dan, dan prije oslobađanja grada bio dobio zadatak od Stožera da idem roniti most u Drežnici, ja sam bio i ronilac i kajakaš, sport mi je bio dosta blizak i životu i struci, tako da sam imao te nekakve mogućnosti da prije rata budem u tim klubovima, gdje sam i ronio i veslao kajak i tako. Ja sam taj dan preko Vrđi išao u Drežnicu da ronim most, da izvidim sa dvojicom ronioca iz Mostar, jer je most u Drežnici bio jedini most tada koji je bio zdrav za prijelaz automobila, kamiona, svi su ostali srušeni bili, jedino Stari most koji je bio pješački. Taj dan sam gore zatekao Slavu Puljića, ovoga što sjedi tu, on je bio gore zapovjednik tada te postrojbe, bio je pričuvni sastav policije MUP – a i tada sam gore preko Goranaca i Vrda sišao, obavili smo taj zadatak. Most je imao dvije stope, jedna je bila dubine 24 metra...

Koliko ?

24. Jedna 21 metar. Išli smo do dna. Ova dvojica su išla do dna, ja sam ostao gore na osiguranju, tako da most nije bio miniran i taj dan sam se, znači, most u Drežnici...

Nije bio miniran ?

Nije bio miniran. Nije postavljen bio eksploziv na njemu, za razliku od ovih drugih koji su otišli u zrak i tada sam se vratio dole u Mostar, opet istim putem i dole me u mom zapovjedništvu, koje je bilo u „Elektro Hercegovina“ poduzeću – kako je to bila najčvršća zgrada tu, pa smo izabrali taj za zapovjedništvo, su me dočekali sa informacijom da ćemo tu noć preći Neretvu ovdje u Mostaru, i da se pripremimo, i da se organiziramo kako znamo. Kako znamo - na način da osiguramo čamce, ljude, oružje i sve što nam treba, da ćemo mi na tom dijelu grada, na tom kvartu koji je bio, koji smo držali, da će jedan od prijelaza biti taj, na tom dijelu grada. Tu noć negdje oko 12 sati, naravno mi smo se onda organizirali, prikupili čamce i što bi trebali i td, tu noć smo se organizirali i negdje oko 12 sati, možda nešto prije, mislim da je bilo u ponoć, nas je zvao Arif na sastanak kod njega u zapovjedništvo. Ja i moj zamjenik smo otišli i onda smo tamo zatekli sve ostale, mislim da smo zadnji došli, bilo ih je 10 – ak još ljudi, zapovjednici ovih drugih postrojbi i svega toga unutar bataljuna. I Arif je izložio plan oslobađanja centralnog dijela grada. Kada kažem centralni, mislim na uže gradsko područje kojem je pripadala i moja postrojba. I onda je izložio plan da je on bio prije toga u zapovjedništvu HVO – a sa Praljkom, sa ostalim...

To je rekao na sastanku ?

To je rekao na tom sastanku, gdje je dobio plan na koji način će se preći Neretva, da će se ići na tri prijelaza vodena i jedan mostovni. Tri prijelaza su na vodi trebala biti: u Šantićevoj ulici, bivša Šantićeva ulica; drugi u Cernici, znači, ako idemo niz Neretvu govorimo, pa ih zato stavljam prvi, drugi; treći je bio preko Starog mosta, znači, mostovni prijelaz, ova su dva bila vodena, to je mostovni preko Starog mosta; i u Donjoj Mahali, znači, to je dole južno, isto vodeni prijelaz na mjestu Kamenice dole po Donjoj Mahali.

Niko

Donja Mahala ?

Donja Mahala, je. Znači, tri prijelaza preko vode i jedan Stari most. Onda su se izjasnili ovi gdje će prijeći, da treba ići po 100 ljudi na svakom prijelazu i iza tih 100 ljudi da će ići 30 policajaca VP. Taj dio kada se oslobodi, da VP preuzme tu svoju obvezu šticećenja objekata i sveg ostalog. Tako da je praktično plan bio da, ako gledamo da je po 100 ljudi na svakome prijelazu, znači 400 ljudi i iza njih po 30 policajaca na svakom prijelazu. Znači, oko 130 ljudi na svakom prijelazu, s tim što prvo idu borci, pa bi onda išla VP iza njih da osigura taj dio oslobođeni. Naravno, VP HVO – a, jer druge VP nije bilo. I tada je to tako organizirano na sastanku gdje su ovi rekli gdje će prijeći. Recimo, Šantićeva, postrojba iz Šantićeve, koja je bila se vodila kao pod Cernicom, ali su oni ipak bili odvojeni, bio je Semče, Semir Temin...

Temin ?

Semir Temin je bio zapovjednik te postrojbe i onda su rekli da će prijeći oni gore u Šantićevoj na tom i tom mjestu, ne sjećam se točno gdje. Preko Starog mosta će prijeći, mislim da je bio Muja Isović sa svojom postrojbom i na mjestu Donja Mahala Salče se zvao, Salče, ne mogu se sjetiti, on je bio zapovjednik te postrojbe dole, da će prijeći sa Donje Mahale na lijevu obalu i točno rekao mjesto gdje će prijeći. Pitao je mene gdje ću ja prijeći, ja sam rekao da ću prijeći u Cernici na svom lokalitetu, ali točno mjesto prijelaza... da neću reći gdje ću točno prijeći, na kojem mjestu. Ali da ću, kad prijeđem na lijevu obalu, da ću se javiti od tamo i da ću mu reći. To mu nije bilo drago, inzistirao je par puta da mu kažem mjesto prijelaza, ja nisam htio.

Vjerojatno ste imali razlog zašto ste tako postupili?

Da, i to ćete vidjeti u ovome broju, to ćete vidjeti. To sam tada, 1992. sam u onim novinama isto rekao. I onda ovaj moj, kad je već pretjerao sa tim inzistiranjem, već je to malo i išlo na prisilu da se kaže, naravno da je moj dozapovjednik rekao da mu nećemo reći, da bez obzira što inzistira da mu nećemo reći, ali da ćemo prijeći, da ćemo mu se javiti. Onda je prestala sva ova priča oko toga. Onda smo se vratili, imali smo svi obvezu da organiziramo prijelaz kako znamo, nije tu bilo instrukcija: „Doći će netko, pa će vas prevesti, pa ćete samo vi ići...“, nego smo mi sami se organizirali, od čamaca, od načina prelaska, od... jako, jako teško za kratko vrijeme i jako na primitivan način da se Neretva onakva kakva jeste, bila je dosta velika u to vrijeme, prijeđe. Onda sam tako sa svojim dozapovjednikom i bližim suradnicima napravio plan da jedan broj ljudi, starijih ljudi, ne ide preko vode. Njih sam ostavio, njih oko 30 – ak ostavio dužinom obale Neretve, na našoj obali. 26 ili 27 ljudi sam odabrao da kreću sa mnom preko vode, i naravno, poslije bi nam se pridodala još neka postrojba, ali bi mi kao prvi, inicijalni išli tamo. Onda smo krenuli, negdje je bilo oko 15 do 3, znači već je prošla ponoć, 15 do 3 sljedećeg dana, mrak je naravno bio, noć je bila. Nitko od mojih suradnika nije znao točan prijelaz, znao je broj ljudi koji će prijeći, koji će ostati u zaleđu da nas štiti ako se što iskomplikira da mogu pucati po lijevoj obali dok se mi vratimo nazad, jer idemo u nepoznato. Tako da smo na takav način organizirali da ću ja prvi s kajacom preveslati, jer sam kajak našao negdje, stari kajak sam uspio naći, da ću prevući prvi konop i na kraju tog konopa kada ja prijeđem, na kraju konopa koji će ostati na našoj strani će oni privezati čamac i ja ću ga navući i na takav način ću ja opet, kao i ovi gore što smo spominjali, prebaciti određeni broj ljudi. I kada smo krenuli, naravno, svi su krenuli na ono mjesto koje je bilo najlakše, mislili su da

Ubito

ćemo tu prijeći, to je mjesto u Mostaru koje je poznato po nazivu Bunor, a to je ispod kina „Zvijezde“...

Bunor ?

Bunor, gdje je bila policijska stanica prije rata, jedna od policijskih stanica u Mostaru, bile su dvije prije rata, jedna je bila tu gdje i sada, druga je bila tamo na tom mjestu ili Dom izviđača jedno vrijeme je tu bio. I na tom dijelu je Neretva najuža u Mostaru, najuža i najmirnija.

Logično je bilo...

Logično je bilo da se tu prijeđe Neretva, s tim što smo mi prije tu jedno 2 puta pokušali prijeći i prešli, ali nismo išli dalje, samo smo išli tu do obala, prelazili. Tako da je bila logika, i naravno da je bilo najjednostavnije i najlakše tu prijeći Neretvu, ali ja sam izabrao jedan drugi prijelaz, naravno nitko od njih nije znao, čak ni moj zamjenik nije znao, a to je prijelaz ispod srušenog mosta, ispod ovog srušenog mosta na Musali, Titovog mosta, koji je par dana prije bio srušen, miniran. Znači, ispod mosta, možda 15 – ak, 20 metara ispod mosta, gdje su od samog mosta bili ogromni, veliki valovi, srušenog mosta i da nije bio srušen jako je teško tu bilo prijeći vodu i jako je neočekivano bilo, bio je faktor iznenađenja presudan tu. I sišao sam sa 10 – ak, 15 ljudi do obale. U kajak sam sjeo, naravno, obukao sam pancirku i preveslao sam tu Neretvu negdje oko 3 sata i minut, ono vojnički baš kako je i rečeno da ćemo u 3 sata krenuti na prelazak. Ta je zapovijed bila da u 3 sata krenemo. Negdje na sred Neretve sam osjetio da se iza mojih leđa nešto dešava. Bilo je neko svjetlo, ali ja se nisam okretao, nije mi bilo uopće to ni bitno. Možda nekih 300 metara iza mene, 200, 300 metara sam osjetio da se nešto dešava, ali nisam reagirao. Preveslao sam

Neretvu ispod gradskog bazena „Banja“, zatvoreni gradski bazen je to, odmah uz most taj. Izašao sam iz kajaka, navukao konope i prebacio prvih nekoliko ljudi, bio je mali čamac, tako da su dvojica mogla stati. Po dvojicu sam prebacivao i onda kada sam prebacio određen broj ljudi, onda su oni preuzeli to prebacivanje i ja dalje nisam to radio, ali par, nekoliko sam i sam prevukao, jer sam bio i jedini, jedini na lijevoj obali, nije bilo nikoga drugog. Prebacimo ljude sve i kada smo sve prikupili onda sam ih podijelio gdje će tko ići, koje skupine kroz te sokake, uličice, koje izlaze gore na Feićevu ulicu, gdje je sada pješačka zona, i kada smo se podijelili u dvije skupine, jednu sam ja vodio, drugu je vodio moj zamjenik i onda smo krenuli prema gore. To je negdje bilo već iza 4, 4 i pol sata kada smo mi pošli gore. Dvojicu sam ostavio dole da i dalje snage koje dolaze, da ih prebacuju. Sada sam očekivao da su ovi prešli lijevo, ovi su prešli desno i tako očekivao sam po dogovoru, u 3 sata smo trebali ići svi, na sva 4 prelaska i onda mi govore ovi što su pristigli da točno u 3 sata i minut, dva, kada sam ja bio na sred Neretve da je svjetleća raketa bila ispaljena, to što sam ja osjetio nešto se dešava iza mene, ali nisam mogao znati što, sa mjesta Bunora, gdje ja bila smještena policijska stanica - i da su vidjeli određene ljude gore koji šetaju sa oružjem, jer se to vidjelo preko vode, nije to bilo daleko. I onda sam shvatio da su nas tu očekivali, da su naš prijelaz koji je bio logičan i jedini normalan i najlakši na tom dijelu, da je bio očekivan na tom mjestu. I onda su se potvrdile neke moje sumnje, i onda sam zahvaljujući tom instinktu promijenio, jednostavno bez, bez, nitko mi nije naredio, nitko mi nije rekao gdje ću prijeći, nitko nije od mene tražio „prijeći ćeš tu“, sam sam se organizirao i sam sam izabrao instinktivno taj gornji prijelaz, koji je bio težak, koji je bio nemoguć, koji je bio faktor iznenađenja, koji je bio, jednostavno nenormalan da se tu prijeđe Neretva, pogotovo kada se zna da se ide pod punom opremom, jer ideš u fazu napada i kasnije čujem baš od jednoga, baš definiciju kasnije kada je prošlo, kaže: „Prelazak rijeke s tendencijom prijelaza u napad je jedna od

Ljubić

najjačih borbenih operacija.“. Zašto ? Jer ideš pod punom ratnom spremom, nosiš na sebi 30 kilograma najmanje, od oružja do streljiva. Tako da je to mjesto bilo teško, bilo opasno, ali izgleda da je bilo jedino gdje se je moglo prijeći.

Šta je bilo sa ostalima ?

Nitko drugi nije prešao. Ova grupa u Šantićevoj nije prešla. Na Starom mostu su krenuli, jedan je poginuo, jedan je ranjen. Jedan je sigurno poginuo, ovaj je ranjen, ne znam je li preživio. U Donjoj Mahali je ovaj shvatio, isto kao i ja, ozbiljno da treba preći, taj Salče, ali on je rekao gdje će prijeći, pa su ga sačekali negdje oko Fabrike duhana, jer dole to je baš u tom pravcu kada se pređe, pa se ide prema Fabrici duhana, dole je bio sačekan i on je poginuo. Tada je poginuo taj zapovjednik Salče. I kompletna postrojba se povukla nazad, vratila se opet na početni položaj, znači vratili se na obalu Neretve, jedni su uspjeli prebaciti se nazad, koji nisu uspjeli ostali su dole uz obalu, tako da nisu praktično ništa uradili. Dosta ih je skakalo u Neretvu da se prepliva, da se spasi, možda je netko tu i nastradao. Tako da od sva ta četiri prijelaza u gradu jedini je funkcionirao taj naš prijelaz i kompletna vojska, kompletna vojska što je trebala ići, ovo 4 puta po 100 plus po 30 vojnih policajaca je prešla na prijelaz naš.

Svi su kasnije tu prešli ?

Svi su prešli na ovaj prijelaz...

Kada? Koliko je trebalo vremena da oni to naprave ?

Pa, gledajte, to je trajalo negdje do oko podne i tek oko podne kada smo mi došli do Starog mosta, u prijepodnevnim satima je bilo, kada smo došli do Starog

KARLO DŽEBA

mosta Kujumdžiluk, dole ovaj stari dio grada, tada su po nama pucali naši sa desne obale, mislili su da smo mi četnici, jer oni nisu prešli. I tada kada smo mi javili da smo mi prešli onda su i preko Starog mosta, jer smo mi bili u Kujumdžiluku, u starom dijelu grada, ali su pucali po nama, jer nisu znali, jer oni nisu prešli i onda su očekivali da nije nitko. Znači, nije bila neka koordinacija, to hoću reći, i tak kada smo mi na jedvite jade nekako javili da smo to mi onda je prestalo pucanje i onda je poslije toga išlo prelaženje preko Starog mosta. Znači, to je negdje nekoliko sati iza nas. A sva vojska, ta prva nekakva, prvi ešalon je prešao preko našeg prijelaza. Ne na ova 4 kako je planirano, nego samo preko jednog, jer ovi drugi nisu formirani.

Dobro, je li to bio instinkt ili ste vi tada imali neku informaciju zbog koje niste htjeli reći gdje ćete prijeći?

Nisam ja imao informaciju tada nikakvu - jednostavno je to bio instinkt i jednostavno mi nije bilo jasno zašto je Arif to forsirao toliko da mu se to kaže - i kada je on to forsirao da mu se kaže onda sam ja baš posumnjao da mu ne bih trebao reći.

Vama je to tada postalo sumnjivo ?

Meni je tada bilo sumnjivo, da. Nije to bila nikakva informacija, jednostavno mi, tako, bilo mi je sumnjivo. Onda kako je on sve više inzistirao, ja sam sve više odbijao da mu kažem. I na kraju ispalo je da je to dosta dobro ispalo, puno bolje nego da je vjerojatno znao.

Je li se kasnije saznalo, da li se kasnije rasvijetlio taj događaj ?

Nije.

Nikada niste saznali šta je...?

Nikada o tome nitko nije puno ni pričao, niti...jednostavno je to bilo tako. Taj dan negdje, evo ovo će vam biti i zanimljivo, pa možemo možda s tim ovaj dio i završiti, taj dan poslije podne negdje oko 6 sati, 5, 6 sati ja sam tražio od njega da prebaci zapovjedništvo na lijevu obalu. Zapovjedništvo ove naše postrojbe. Nije htio. Bilo je tako...

Govorite o Arifu ?

O Arifu, Arifu govorim. Nije htio. Nije htio prebaciti i onda sam ja na inzistiranje mojih kolega, koji su Muslimani isto bili, i Miro Kajan i ovi ostali, otišli smo do njega u zapovjedništvo i rekli smo mu ako ne pređe u roku od sat vremena sa zapovjedništvom da ćemo mi povući vojsku sa lijeve obale. Vojska tamo ne može biti bez zapovjedništva, bez kontrole. I nakon toga je prebacio jedan dio Stožera, s tim što je ga prebacio odmah uz Neretvu, nije išao duboko, prva kuća što je bila uz Neretvu je tu prebacio Stožer. Tako da je praktično nagovoren da prebaci mimo svoje volje taj dan.

Pa dobro, kako je Arif Pašalić reagirao u takvim situacijama? Bio je pritisnut vašim zahtjevom, nije to baš bilo nešto što je on htio napraviti - kako ste ga vi doživjeli tada ?

Gledajte, on je jednostavno govorio da to tamo još nije sigurno, da nije još vrijeme, da vidjet ćemo šta će biti, vagao je, vagao je. Ne mogu reći što, ali vjerojatno je on imao informacije, ja nisam imao informacije nikakve što se tiče politike. Mene to tada nije zanimalo, jer smo se nekako samoorganizirali više instinktivno, nego politički, tako je to bilo. A, što se tiče politike vjerojatno je on

KARLO DŽEBA

imao te ambicije, što se je poslije i vidjelo, pa možda je tu taj razlog bio tog nekog vaganja, kada će preći, gdje će preći, zašto prijeći, hoće li ikako. Tako da je već bilo malo oko toga lomljenja. I prešao je. Tada je prešao, ali navečer. Tako da je to taj dio dosta zanimljiv, ali je istinit.

Recite, spominjali ste ovaj sastanak koji je bio neposredno prije akcije...

U 12 sati, negdje oko ponoć.

Oko ponoć, u 3 sata se u noći prelazila Neretva. Kažete da je Pašalić tada rekao da je bio na sastanku u Stožeru HVO – a, je li tako ?

Bio je u Stožeru, tako je.

Da li je on tada pokazao nekakav papir, je li on nešto tada...?

Ne, ne. Meni ne. Doduše...

Tko je sve bio prisutan na tom sastanku ?

Pa, bili su zapovjednici ovih postrojbi o kojima govorim, što su trebali preći Neretvu i njegov uži krug ljudi u Stožeru.

A, šta je rekao Pašalić, on je bio u Stožeru HVO – a, čini mi se da ste tada spomenuli i Praljka da je bio...?

Je.

Odnosno, da je on spomenuo da je bio i sa Praljkom.

Tako je.

Je li on šta pričao...?

Ja to vrijeme ne mogu znati kada je on bio s njim, ali ga je spomenuo.

I on je spomenuo, šta, da je...?

Da se ide u oslobađanje lijeve obale, da ima plan, on je dobio plan da Mostarski bataljun ide centralni dio grada oslobađati, znači, ovaj dio grada o kojem sam govorio, gdje se na 4 mjesta treba preći i da će to biti povjereno Mostarskom bataljunu. I da na ta 4 mjesta će se organizirati prijelaz, da ćemo to uraditi mi, a ostali dio tko će preći južno na Buni i sjeverno gore o tome nismo govorili, jer to nije bila njegova zona odgovornosti. Ali eto, ja sam dan prije gore ronio, pa sam stjecajem okolnosti znao. Gore je bio Slavko Puljić i iz MUP – a je bila ova postrojba, tako da sam znao da će se i gore preći, jer sam išao gore i ronio taj most.

Je li on tada još nešto govorio o tom sastanku u Stožeru ?

Ne, nije. Nije, nije. Doduše, ja sam malo, pošto sam bio u ne baš tako jednostavnoj situaciji doći do zapovjednog mjesta, Stožera, onda sam ja malo i zakasnio. Tako da taj dio okupljanja, ja sam zadnji došao, ja i moj zamjenik, tako da ovaj prvi dio ja ne znam šta su pričali, ali ovo da će se ići, da će se ići na oslobađanje grada noću u 3 sata, da će centralni dio grada se raditi na takav način, ali ništa nije bilo konkretno da će netko organizirat prijelaz i da ćemo mi

KARLO DŽEBA

samo preći, nego smo se mi morali i organizirati i napraviti prijelaz, mi smo krenuli i tako. To vam je taj.

Ovaj zadnji vam je najzanimljiviji, a ja za ovo imam i svjedoka, ali trebam njega pitati hoću li ga spomenuti. Musliman je, zato govorim.

Bilo bi izuzetno, izuzetno korisno kada bi taj čovjek to potvrdio.

Tako je. To sam se jutros sjetio.

Vidite vi kako je dobro ovako popričati...

Hoće on, hoće on, hoće on to uraditi, samo treba...

Hajdemo onda probati malo u detalje: 8. je mjesec 1992., je li tako, ako se dobro sjećam ?

Mislim da je bio konac 8. mjeseca, mislim da je bio konac 8. mjeseca.

8. mjeseca 1992. godine?

1992. godine.

Šta se događa u 8. mjesecu 1992. godine? Koji je to događaj o kojem pričamo?

Tada nije bilo rata u Mostaru. Crte su bile visoko na Podveležju, daleko je to odbačeno bilo.

I atmosfera između Hrvata i Muslimana je tada bila, kakva ?

Pa, već se tada vjerojatno, kuhalo se tada već, već je bila ta politika da li će biti pregovori, da li... Sve skupa to zajedno, ali je tu netrpeljivost već po malo postojala i Arif je meni tada ponudio... došao mi je u stan...

Znači, došao vam je, tko ?

Arif je došao...

Pašalić ?

Arif Pašalić, Kajan Miro, Miralem ili Miro Kajan. Poslije je bio u Tute on, njega je ubio Juka Prazina, to je onaj događaj, ali to je sada možda nebitno.

Znači, došao je Arif Pašalić, Kajan Miralem...

I još je jedan bio, ne znam kako se zove, njegov prijatelj, mislim da je Lerić, ali nisam siguran, da se Lerić preziva. Možete zapisati, pa ćemo provjeriti.

Lerić.

I tada mi je Arif ponudio...

Ta trojica dolaze vama u...?

Dolaze meni u stan, dolaze njih trojica kod mene. To je bilo poslije podne, negdje oko 5, 6 sati. I tada prvi put čujem da će se formirati neka veća formacija, jer su oni već u međuvremenu od Muslimana iz Gacka i ovih ostalih što su stizali, formirali još jedan bataljun.

Govorite o izbjeglicama ?

O izbjeglicama i ostatak možda kroz mobilizaciju koju su napravili, ostatak ljudi. Znači, oni su već formirali i drugi bataljun. Sada ja ne znam tko je bio tu zapovjednik, to ćete naći tamo u novinama, tko je bio zapovjednik tog bataljuna. Većinom su bili, mislim, ovi Gačani odozgo, koji su protjerani i onda se naravno pokazala potreba da treba formirati nešto da to objedini, to je brigada i da se uveže sa Konjicom, gore sa Bosnom. I tada je on meni ponudio da ja - a ja tada nisam bio, ja sam već izašao tada, ali vjerojatno im je trebao Hrvat da bude na čelu toga, da ima pokriće. Onda je meni ponudio da budem zapovjednik brigade, a da će on preuzeti korpus, 4. korpus, koji nije postojao ovdje. Ovo ništa nije postojalo. Tek se treba desiti. Tek se to treba desiti.

Dakle, ako ja dobro shvaćam, vi ste tada tog poslijepodneva, tog kolovoza 1992. godine prvi puta čuli da će se formirati 4. korpus...

Brigada.

Tako je. A...

A više njih će biti korpus gdje će Arif Pašalić biti zapovjednik tog korpusa.

Vi ste tada prvi puta čuli da Arif Pašalić...

...planira, tako je.

Planira biti zapovjednik 4. korpusa.

Tako je.

Unutar toga će, znači, biti brigada, vama se nudilo...

Mjesto zapovjednika brigade.

Zapovjednika brigade. I kako je dalje tekao taj razgovor ?

Pa, dobro, ja sam se naravno začudio, malo mi je bilo čudno, s tim što...onda sam rekao da su srpske postrojbe daleko od Mostara, da nema rata u Mostaru, da je civilni život krenuo u Mostaru, da nema nikakve potrebe ponovno praviti sukobe kada je ovaj dio čist, može se živjeti, već se pomalo vraćaju izbjeglice, već je to krenulo, izbjeglice se iz Hrvatske vraćaju, već su se počele kuće renovirati, praviti, znači, život je krenuo - i zašto će ti druga vojska kada je ova završila svoj posao?, zašto formirati drugu vojsku? Onda mi je rekao, ovo što sam ponovio malo prije, da će, da hoće da oslobodi Mostar od HVO – a.

To je Arif Pašalić rekao ?

To mi je on rekao. Da. On mi je to rekao. Onda sam ja rekao da nemam više želje biti u vojsci, interesira me policija, kao što i jeste, ja sam poslije bio u policiji, već su bili pregovori moji sa policijom i tako.

A, ova dvojica ljudi koji su bili u pratnji...?

Ovaj je Miro poginuo. To znam. On je bio poslije toga u Tute, u Tute je on prešao, bio u „Kažnjeničkoj bojnoj“. Miro Kajan.

Jesu li oni bili začuđeni tada ili ste imali osjećaj da oni su došli... ?

Pa, oni su došli pripremljeni. Oni su došli pripremljeni. Pošto je Miro bio moj vojnik prije toga, bio je moj pomoćnik, jedan od mojih pomoćnika. Imao sam osjećaj da su oni to već dogovorili i da su pošli da me nagovore.

Jesu li vas nagovarali tad ?

Pa, nagovarali me nisu na način da me ono cuckaju „hajde, moraš biti, trebaš biti“, nego „Bilo bi dobro da ti to preuzmeš, bilo bi dobro, tu si iz Mostara, znaju te, bio si, prvi si prešao Neretvu, paše ti autoritet u tom smislu vojnom, ratnom, ne vojnom“, pošto nisam bio vojnik prije rata i, da, vrhunac svega je kada sam rekao: „Zašto će ti to?“, kada je on vidio da ja to lagano odbijam sa protupitanjem: „Zašto će ti Armija, zašto će ti druga vojska kada rata više ovdje nema !?“ - i onda je vjerojatno vidio na meni da ja to neću. Čim postavljaš pitanje zašto će ti to nešto vjerojatno tražiš razlog da odbiješ i onda mi je rekao: „Da oslobodim Mostar od HVO – a !“.

Je li to Arif rekao u afektu, je li on bio ljut kada je to govorio, jeste li vi njemu digli živac sa tim svojim...?

Pa gledajte, on je po meni već imao tvrdi stav da to treba napraviti, ili sa mnom, ili bez mene, ali sam ja najviše vjerojatno odgovarao zbog toga što sam iz Mostara, znali su me, dosta ljudi me je znalo, što sam Hrvat i kao pokriće te Armije, te brigade, da se kaže: „Evo, nije to samo muslimanska, nego tu ima i Hrvata!“ i tako sam ja predložen na to mjesto od strane njega. Tako da je po meni to bio razlog. Naravno, ja sam to odbio. Poslije na to mjesto došao Hujka, Hujdur ovaj. Na to mjesto su poslije njega stavili. Mislim da je to...Ali datume treba posložiti, treba vidjeti...

Koliko nakon toga je, vremenski, zapravo stvarno i profunkcionirao 4. korpus na taj način kako je bio zamišljen ?

Pa, to je brzo ja mislim išlo. Za par mjeseci su oni to već uvezali. Mislim da je to brzo išlo. Uglavnom su imali vjerojatno nekakvu potporu političku da to urade, jer on niti bi sam to smio, niti bi se usudio to uraditi.

Sudeći po tom razgovoru u 8. mjesecu 1992. oni su, znači, imali svoj cilj već tada definiran ?

Pa, oni su se odredili da će to napraviti.

Odnosno, razlog postojanja 4. korpusa je bio zapravo vezan uz postojanje HVO – a, i ovo što ste mi rekli ?

Pa, vjerojatno da se kontrira HVO – u. To mi je on rekao. To je iz njegovih usta u moje uši.

A onda u moj diktafon.

To je istina.

Dobro.

Nema veze. To je istina. Datume, datume, ne mogu se sada pošto nisam...

Mislite li da bi tu moglo biti još svjedoka koji bi mogli potvrditi ovu priču ?

Pa, ovo, ovo mislim da bi mogao biti svjedok. Ovo sad zadnje što sam rekao da je bio kod mene u stanu. To mislim da bi mogao biti svjedok. Datume, sada datume ne mogu se to, to ćete naći, sve ćete naći tamo u, jer oni su tada pisali u „Jutru“, tako se zvao list „Mostarsko jutro“, kada se god šta formiralo išlo se na objavljivanje.

Koliko je često izlazio taj „Mostarsko jutro“ ?

Možda jednom mjesečno.

Jednom mjesečno ?

Evo vidjeti ćete po datumima tamo.

Dobro.

Vidjeti ćete po datumima.

Jesmo li rekli sada sve što smo...?

Pa, mislim da da. Mislim da da.

Hvala vam lijepo.

Studenj 2005. godine, Ljubuški

Ja, niže potpisani/a, na traženje obrane gospodina Slobodana Praljka, izjavljujem da sam voljan/na dati izjavu o događajima u kojima sam sudjelovao/la, a vezani su za ratna zbivanja u Republici Hrvatskoj.

Upozoren/a sam da moram govoriti istinu i da neistinita izjava predstavlja kazneno djelo po zakonima Republike Hrvatske i po pravilima ICTY-a, te izjavljujem da to u potpunosti razumijem te da ću sve opisati istinito i točno po svom najboljem znanju i vjerovanju.

Po potrebi spreman/na sam o niže opisanim događajima i osobno svjedočiti pred vijećem ICTY-a u Hagu, bilo direktno bilo putem video linka.

Izjavu sam pažljivo pročitao/la nakon što je sastavljena u formi zapisnika. Zapisnik vlastoručno potpisujem u znak suglasnosti sa sadržajem Izjave, a svoj ću potpis ovjeriti kod javnog bilježnika, ako se za to ukaže potreba.

IZJAVA

Ja, niže potpisani **Karlo Džeba** izjavljujem da sam 13.svibnja 2005.g, svojom voljom, obrani generala Praljka, dao izjavu o događajima u kojima sam sudjelovao, a vezani su uz ratna zbivanja u Bosni i Hercegovini (1991-1994). Pristajem da moja izjava bude korištena u postupku pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju i da bude objavljena. Spreman sam svjedočiti u postupku koji se vodi pred MKSJ protiv generala Slobodana Praljka u predmetu Tužiteljstvo protiv *Prlić et al.*

Izjavljujem da sam prije davanja izjave obrani generala Praljka, upozoren da moram govoriti istinu i da neistinita izjava predstavlja kazneno djelo po Kaznenom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine, Kaznenom zakonu Bosne i Hercegovine i po pravilima MKSJ.

Izjavljujem da sam upozorenja razumio i da je sve što sam u izjavi naveo istinito i točno, po mojem najboljem znanju i sjećanju.

Izjavu sam pažljivo pročitao i ona u cijelosti odgovara onome što sam izjavio. Vlastoručno sam pisani tekst izjave potpisao.

U Mostaru

